

الْجَامِعُ الْمُخْتَصَرُ مِنَ السُّنَنِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

وَمَعْرِفَةِ الصَّحِيحِ وَالْمَعْلُولِ وَمَا عَلَيْهِ الْعَمَلُ

مشهور به

سُنَنِ التِّرْمِذِيِّ

به انضمام

الشَّمَايِلُ الْمُحَمَّدِيَّةُ

الْعِلَالُ الصَّغِيرُ

تأليف: امام ابو عيسى محمد بن عيسى بن سورة الترمذي

٢٠٩-٢٧٩ هـ

ترجمه وتعليق: محمدرضا رخشانی

جلد اول

ناشر: انتشارات حسینی اصل

فهرست مطالب

- تقریظ حضرت شیخ الاسلام مولانا عبدالحمید ۱۸
- تقریظ مولانا مفتی محمد قاسم قاسمی ۲۲
- پیشگفتار مترجم ۲۴
- امام ترمذی و ویژگی های کتابش ۲۹
- اصطلاحات امام ترمذی ۳۷
- [اسناد شیخ محمد اسحاق رحمته الله] ۴۵
- [اسناد عمر بن طبر رحمته الله بغدادی رحمته الله] ۴۵
- [۱] باب های طهارت از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ۴۷
- ۱- باب: پذیرفته نشدن هیچ در بدو طهارت... ۴۷
- ۲- باب: فضیلت طهارت ۴۸
- ۳- باب: طهارت، کلید نماز ۵۰
- ۴- باب: دعای هنگام ورود به محل وضو ۵۱
- ۵- باب: دعای هنگام بیرون آمدن از محل وضو ۵۱
- حاجت ۵۱
- ۶- باب: نهی از رو کردن به سمت قبله هنگام مدفوع یا ادرار ۵۴
- ۷- باب: رفع ممنوعیت حکم سابق ۵۵
- ۸- باب: نهی از ادرار کردن در حالت ایستاده ۵۶
- ۹- باب: رخصت در ادرار کردن در حالت ایستاده ۵۹
- ۱۰- باب: پوشاندن خود هنگام قضای حاجت ۶۰
- ۱۲- باب: استعجا با سنگ ۶۱
- ۱۳- باب: استعجا با دو سنگ ۶۲
- ۱۴- باب: مکروه بودن استعجا با برخی چیزها ۶۴
- ۱۶- باب: دوری گزیدن پیامبر صلی الله علیه و آله هنگام قضای حاجت ۶۶
- ۱۸- باب: مسواک زدن ۶۸
- ۱۹- باب: فرو نبردن دست در ظرف هنگام بیدار شدن از خواب ۷۰
- ۲۰- باب: تسمیه گفتن هنگام وضو ۷۱
- ۲۱- باب: در دهان و بینی کردن ۷۲
- ۲۲- باب: آب در دهان و بینی کردن از یک کف ۷۳
- ۲۳- باب: خلال کردن ریش ۷۴
- ۲۴- باب: آغاز کردن مسح از ناحیه جلوی سر تا پشت آن ۷۶
- ۲۵- باب آغاز کردن مسح سر از قسمت پشت آن ۷۷
- ۲۶- باب: یک مرتبه مسح کردن سر ۷۷
- ۲۷- باب: برداشتن آب جدید برای مسح سر ۷۸
- ۲۸- باب: مسح درون و بیرون گوش ها ۷۹
- ۳۰- باب: خلال کردن میان انگشتان ۸۱
- ۳۱- باب: وای بر پاشنه ها از آتش دوزخ ۸۲
- ۳۲- باب: یک بار شستن اعضای وضو ۸۳
- ۳۳- باب: دو بار شستن اعضای وضو ۸۴
- ۳۴- باب: سه بار شستن اعضای وضو ۸۵
- ۳۵- باب: شستن اعضای وضو یک بار، دو بار و سه بار ۸۵
- ۳۶- باب: شستن برخی از اعضای وضو دو بار و برخی دیگر سه بار ۸۶
- ۳۷- باب: چگونگی وضوی پیامبر صلی الله علیه و آله ۸۷
- ۳۸- باب: شستن آب پس از وضو ۸۹
- ۳۹- باب: شستن در وضو ۸۹
- ۴۰- باب: استفا کردن بعد از وضو گرفتن ۹۱
- ۴۱- باب: دعای پس از وضو ۹۲
- ۴۲- باب: وضو گرفتن با یک بار ۹۳
- ۴۳- باب: کراهت داشتن اسراف آب در وضو ۹۴
- ۴۴- باب: وضو گرفتن برای هر نماز ۹۵
- ۴۵- باب: خواندن چند نماز با یک وضو ۹۶
- ۴۶- باب: وضو گرفتن مرد و زن از یک ظرف ۹۸
- ۴۷- باب: کراهت داشتن آب باقی مانده از طهارت زن ۹۸
- ۴۹- باب: پلید نشدن آب با هیچ چیزی ۱۰۰
- ۵۰- باب: مربوط به موضوع سابق ۱۰۱
- ۵۱- باب: کراهت داشتن ادرار در آب راکد ۱۰۱

- ۵۲- باب: پاکیزگی آب دریا و پاک کننده بودن آن ۱۰۲
- ۵۳- باب: وعید بر عدم پرهیز از قطرات ادرار ۱۰۳
- ۵۴- باب: پاشیدن آب بر روی ادرار پسر بچه شیرخوار ۱۰۳
- ۵۵- باب: حکم ادرار حیوانات حلال گوشت ۱۰۴
- ۵۶- باب: وضو گرفتن بر اثر خروج باد شکم ۱۰۶
- ۵۷- باب: وضو گرفتن بر اثر خوابیدن ۱۰۷
- ۵۸- باب: وضو گرفتن بر اثر خوردن غذای پخته شده با آتش ۱۰۹
- ۵۹- باب: ترک وضو بر اثر خوردن غذای پخته شده با آتش ۱۱۰
- ۶۰- باب: وضو گرفتن بر اثر خوردن گوشت شتر ۱۱۱
- ۶۱- باب: وضو گرفتن بر اثر است زدن به آلت تناسلی ۱۱۳
- ۶۲- باب: ترک وضو گرفتن به آلت تناسلی ۱۱۴
- ۶۳- باب: ترک وضو بر اثر بوسه گرفتن ۱۱۵
- ۶۴- باب: وضو گرفتن بر اثر استفراغ و خنک شدن ماغ ۱۱۷
- ۶۵- باب: وضو گرفتن با نیبذ ۱۱۸
- ۶۶- باب: مضمضه کردن بر اثر نوشیدن شیر ۱۱۹
- ۶۷- باب: کراهت جواب دادن سلام بدون وضو ۱۲۰
- ۶۸- باب: حکم پس مانده سگ ۱۲۱
- ۶۹- باب: حکم پس مانده گربه ۱۲۱
- ۷۰- باب: مسح کشیدن بر موزه ها ۱۲۲
- ۷۱- باب: مسح کشیدن بر موزه ها برای مسافر و مقیم ۱۲۴
- ۷۲- باب: مسح کشیدن بر قسمت بالا و پایین موزه ها ۱۲۶
- ۷۳- باب: مسح کشیدن بر روی موزه ها ۱۲۷
- ۷۴- مسح کشیدن بر جوراب ها و کفش ها ۱۲۸
- ۷۵- باب: مسح کشیدن بر جوراب ها و عمامه ۱۲۸
- ۷۶- باب: روش غسل جنابت ۱۳۰
- ۷۷- باب: حکم باز کردن موهای سر برای زن هنگام غسل ۱۳۲
- ۷۸- باب: وجود داشتن جنابت زیر موهای بدن ۱۳۲
- ۷۹- باب: وضو گرفتن پس از غسل ۱۳۳
- ۸۰- باب: وجوب غسل هنگام تلاقی خسته گاه ها ۱۳۳
- ۸۱- باب: وجوب غسل بر اثر خروج منی ۱۳۴
- ۸۲- باب: دیدن اثر منی پس از بیدار شدن از خواب و به خاطر نداشتن احتلام ۱۳۶
- ۸۳- باب: بیان منی و مذی ۱۳۷
- ۸۴- باب: چگونگی پاک کردن مذی از لباس ۱۳۸
- ۸۵- باب: چگونگی پاک شدن منی از لباس ۱۳۹
- ۸۶- خوابیدن جنب پیش از غسل کردن ۱۴۰
- ۸۷- باب: وضو گرفتن برای جنب هنگام خوابیدن ۱۴۱
- ۸۸- باب: مصافحه کردن با جنب ۱۴۲
- ۸۹- باب: شباهت زن و مرد در احتلام شدن ۱۴۲
- ۹۰- باب: گرم کردن شوهر خود را پس از انجام دادن غسل با حرارت بدن همسرش ۱۴۳
- ۹۱- باب: تیمم کردن برای جنب در صورت فقدان آب ۱۴۴
- ۹۲- باب: زن مستحاضه ۱۴۵
- ۹۴- باب: جمع کردن زن مستحاضه میان دو نماز با یک غسل ۱۴۷
- ۹۵- باب: غسل کردن زن مستحاضه هنگام هر نماز ۱۵۰
- ۹۶- باب: عدم قضای نمازهای دوران قاعدگی بر حائض ۱۵۱
- ۹۷- باب: راز خواندن قرآن برای جنب و حائض ۱۵۲
- ۹۸- باب: خوابیدن آنگاه که مرد در دوران قاعدگی ۱۵۳
- ۹۹- باب: هم کاسه شدن با جنب و حائض و حکم پس مانده آن ها ۱۵۴
- ۱۰۰- برداشتن چیزی با دست از درون مسجد در دوران قاعدگی ۱۵۵
- ۱۰۱- باب: حرمت مقاربت با همسر در دوران قاعدگی ۱۵۵
- ۱۰۳- باب: شستن خون قاعدگی از لباس ۱۵۷
- ۱۰۴- باب: زمان درنگ کردن زنان برای سپری شدن نفاس ۱۵۹

- ۱۰۵- باب: مقاربت با همسران متعدد با یک غسل ۱۶۰
- ۱۰۶- باب: وضو گرفتن جنب برای مقاربت دوباره ۱۶۱
- ۱۰۷- باب: نیاز پیدا کردن به رفتن توالت در حین
برگزاری نماز جماعت ۱۶۱
- ۱۰۸- باب: وضو گرفتن بر اثر اصابت پا به محل
آلودگی ۱۶۳
- ۱۰۹- باب: تیمم ۱۶۳
- ۱۱۰- باب: [قرآن خواندن برای مرد به جز حالت ۱۶۶
- ۱۱۱- باب: آلوده شدن زمین ادرار ۱۶۶
- [۲] باب‌ها نمر از رسول خدا ﷺ ۱۶۷
- ۱- باب: اوقات نماز از پیامبر ﷺ ۱۶۸
- ۲- باب: مربوط به موضوع گذشته ۱۷۰
- ۳- باب: خواندن نماز صبح در تاریکی ۱۷۳
- ۴- باب: خواندن نماز صبح در روشنایی ۱۷۳
- ۵- باب: تعجیل نماز ظهر ۱۷۳
- ۶- باب: تاخیر نماز ظهر در شدت گرما ۱۷۶
- ۷- باب: تعجیل نماز عصر ۱۷۸
- ۸- باب: تاخیر نماز عصر ۱۷۹
- ۹- باب: وقت نماز مغرب ۱۸۰
- ۱۰- باب: وقت نماز عشاء ۱۸۱
- ۱۱- باب: تاخیر نماز عشاء ۱۸۱
- ۱۲- باب: کراهت خوابیدن پیش از عشاء و داستان
سرای شبانه ۱۸۲
- ۱۳- باب: اجازه گفتگو پس از عشاء ۱۸۳
- ۱۴- باب: فضیلت اول وقت ۱۸۴
- ۱۵- باب: غفلت ورزیدن از وقت نماز عصر ۱۸۷
- ۱۶- باب: تعجیل در ادای نماز هنگام به تأخیر انداختن
آن توسط امام ۱۸۷
- ۱۷- باب: خواب رفتن در وقت نماز ۱۸۸
- ۱۸- باب: در خصوص کسی که نماز را فراموش می‌کند ۱۸۹
- ۱۹- باب: ترتیب خواندن نمازهای فوت شده ۱۹۰
- ۲۰- باب: نماز وسطی، همان نماز عصر ۱۹۲
- ۲۱- باب: کراهت خواندن نماز بعد از عصر و فجر ۱۹۳
- ۲۲- باب: خواندن نماز پس از عصر ۱۹۵
- ۲۳- باب: خواندن نماز پیش از ادای نماز مغرب ۱۹۶
- ۲۴- باب: دریافتن یک رکعت از نماز عصر پیش از
غروب آفتاب ۱۹۷
- ۲۵- باب: جمع کردن میان دو نماز در دوران اقامت ۱۹۸
- ۲۶- باب: چگونگی آغاز اذان ۱۹۹
- ۲۷- باب: ترجیح در اذان ۲۰۲
- ۲۸- باب: یک بار گفتن کلمات اقامه ۲۰۳
- ۲۹- باب: دوبار گفتن کلمات اقامه ۲۰۴
- ۳۰- باب: درنگ کردن در گفتن کلمات اذان ۲۰۵
- ۳۱- باب: فرو بردن انگشت در گوش هنگام اذان گفتن ۲۰۶
- ۳۲- باب: تثویب در اذان فجر ۲۰۷
- ۳۳- باب: اقامه گفتن بر عهده اذان کننده ۲۰۹
- ۳۴- باب: کراهت اذان گفتن بدون وضو ۲۱۰
- ۳۵- باب: اقامه گفتن با اجازه امام ۲۱۱
- ۳۶- باب: اذان گفتن پیش از طلوع صبح صادق ۲۱۲
- ۳۷- باب: بیرون رفتن از مسجد پس از اذان ۲۱۴
- ۳۸- باب: اذان گفتن در سفر ۲۱۵
- ۳۹- باب: فضیلت اذان گفتن ۲۱۶
- ۴۰- باب: امام ضامن نماز مؤمن و مؤذن امین وقت
آنان ۲۱۷
- ۴۱- باب: چگونگی پاسخ دادن به مؤذن ۲۱۸
- ۴۲- باب: کراهت گرفتن مزد بابت اذان گفتن ۲۱۹
- ۴۳- باب: دعای هنگام شنیدن اذان ۲۱۹
- ۴۴- باب: مربوط به موضوع گذشته ۲۲۰
- ۴۵- باب: برآورده شدن دعا در میان اذان و اقامه ۲۲۱
- ۴۶- باب: تعداد نمازهای فرض شده از سوی خداوند
بر بندگان ۲۲۱
- ۴۷- باب: فضیلت نمازهای پنجگانه ۲۲۲

۷۳- باب: دو وقفه در نماز.....	۲۵۲
۷۴- باب: نهادن دست راست بر روی دست چپ در نماز.....	۲۵۳
۷۵- باب: تکبیر گفتن هنگام رکوع و سجده.....	۲۵۴
۷۶- باب: بالا بردن دست ها هنگام رکوع.....	۲۵۵
۷۷- باب: نهادن دست ها بر روی زانو ها در رکوع.....	۲۵۸
۷۸- باب: دور نگه داشتن دست ها از پهلوها در رکوع.....	۲۵۹
۷۹- باب: تسبیح گفتن در رکوع و سجود.....	۲۶۰
۸۰- باب: ممنوعیت خواندن قرآن در رکوع و سجود.....	۲۶۱
۸۱- باب: عدم رعایت طمأنینه در رکوع و سجود.....	۲۶۲
۸۲- باب: ذکر هنگام بلند کردن سر از رکوع.....	۲۶۳
۸۳- باب: مربوط به موضوع گذشته.....	۲۶۴
۸۴- باب: نهادن زانو ها پیش از دست ها در سجود.....	۲۶۵
۸۵- باب: مربوط به موضوع گذشته.....	۲۶۶
۸۶- باب: سجده کردن بر پیشانی و بینی.....	۲۶۶
۸۷- باب: محل گذاشتن چهره نماز گزار هنگام سجده.....	۲۶۷
۸۸- باب: سجده کردن بر هفت عضو.....	۲۶۸
۸۹- باب: فاصله گذاشتن میان اعضای بدن هنگام سجده.....	۲۶۹
۹۰- باب: رعایت اعتدال هنگام سجده.....	۲۷۰
۹۱- باب: پادشاه و برافراشتن قدم ها هنگام سجده.....	۲۷۰
۹۲- باب: راست گذاشتن کمر هنگام بلند کردن سر از رکوع و سجده.....	۲۷۲
۹۳- باب: کراهت پیشی گرفتن از امام در رکوع و سجده.....	۲۷۲
۹۴- باب: کراهت نشستن بر روی پاشنه پاها در میان دو سجده.....	۲۷۳
۹۵- باب: اجازه نشستن بر پاشنه پاها.....	۲۷۴
۹۶- باب: ذکر میان دو سجده.....	۲۷۵
۹۷- باب: تکیه دادن آرنج ها در سجده.....	۲۷۵

۴۸- باب: فضیلت نماز با جماعت.....	۲۲۲
۴۹- باب: وعید بر شنیدن صدای اذان و اجابت نکردن عملی آن.....	۲۲۴
۵۰- باب: دریافتن جماعت پس از گزاردن نماز به تنهایی.....	۲۲۵
۵۱- باب: برگزاری نماز جماعت برای بار دوم در مسجد.....	۲۲۶
۵۲- باب: فضیلت نماز عشاء و فجر با جماعت.....	۲۲۷
۵۳- باب: فضیلت صف اول.....	۲۲۸
۵۴- باب: رامت کردن صف ها.....	۲۳۰
۵۵- باب: ایستادن صاحبان خرد و بصیرت در نزدیکی امام.....	۲۳۱
۵۶- باب: کراهت بستن بر میان ستون ها.....	۲۳۲
۵۷- باب: در پشت صف نهایی نماز.....	۲۳۳
۵۸- باب: چگونگی ایستادن یک نفر در صف اول.....	۲۳۵
۵۹- باب: چگونگی ایستادن دو نفر در صف اول.....	۲۳۶
۶۰- باب: چگونگی صف بستن مردان و زنان پشت سر امام.....	۲۳۶
۶۱- باب: شایسته ترین فرد برای امامت.....	۲۳۸
۶۲- باب: رعایت کردن پیشنهاد حال مقتدیان را در نماز جماعت.....	۲۴۰
۶۳- باب: ورود به نماز و خروج از آن.....	۲۴۱
۶۴- باب: باز کردن انگشتان دست هنگام تکبیر گفتن.....	۲۴۲
۶۵- باب: فضیلت تکبیر تحریمه.....	۲۴۳
۶۶- باب: اذکار هنگام شروع نماز.....	۲۴۵
۶۷- باب: ترک کردن تسمیه با صدای بلند.....	۲۴۶
۶۷- باب: معتقدان به گفتن تسمیه با صدای بلند.....	۲۴۷
۶۹- باب: آغاز قرائت با خواندن سوره فاتحه.....	۲۴۸
۷۰- باب: عدم صحت نماز بدون خواندن سوره فاتحه.....	۲۴۹
۷۱- باب: آمین گفتن.....	۲۵۰
۷۲- باب: فضیلت آمین گفتن.....	۲۵۲

۹۸- باب: چگونگی برخاستن از سجده..... ۲۷۶	۱۲۴- باب: کراهت خرید و فروش و اعلام گمشده و پرداختن به مشاعره در مسجد..... ۳۰۶
۹۹- باب: مربوط به موضوع گذشته..... ۲۷۶	۱۲۵- باب: مسجد تأسیس شده بر پایه تقوا..... ۳۰۷
۱۰۰- باب: در بیان تشهد..... ۲۷۷	۱۲۶- باب: نماز خواندن در مسجد قبا..... ۳۰۸
۱۰۱- باب: مربوط به موضوع گذشته..... ۲۷۸	۱۲۷- باب: برترین مساجد..... ۳۰۹
۱۰۲- باب: آهسته خواندن تشهد..... ۲۷۹	۱۲۸- باب: کیفیت پیمودن مسیر مسجد..... ۳۱۱
۱۰۳- باب: چگونگی نشستن برای تشهد..... ۲۷۹	۱۲۹- باب: فضیلت نشستن در مسجد و منتظر ماندن برای نماز..... ۳۱۲
۱۰۴- باب: مربوط به موضوع گذشته..... ۲۸۰	۱۳۰- باب: نماز خواندن بر حصیر کوچک..... ۳۱۳
۱۰۵- باب: اشاره کردن در تشهد..... ۲۸۱	۱۳۱- باب: نماز خواندن بر حصیر..... ۳۱۳
۱۰۶- باب: روش سلام دادن نماز..... ۲۸۱	۱۳۲- باب: نماز خواندن بر زیراندازها..... ۳۱۴
۱۰۷- باب: مربوط به موضوع گذشته..... ۲۸۲	۱۳۳- باب: نماز خواندن در باغ ها..... ۳۱۵
۱۰۸- باب: عدم کشیدن صدا، روش مسنون در تلفظ سلام..... ۲۸۳	۱۳۴- باب: ستره نمازگزار..... ۳۱۵
۱۰۹- باب: اذکار پس از سلام..... ۲۸۴	۱۳۵- کراهت داشتن عبور از جلوی نمازگزار..... ۳۱۶
۱۱۰- باب: برگشتن نمازگزار از سمت راست یا چپ خویش..... ۲۸۶	۱۳۶- عدم بطلان نماز بر اثر عبور چیزی از جلوی نمازگزار..... ۳۱۷
۱۱۱- باب: چگونگی ادای نماز..... ۲۸۶	۱۳۷- باب: قطع نشدن نماز جز با عبور سگ، الاغ و زن..... ۳۱۸
۱۱۲- باب: قرائت در نماز صبح..... ۲۹۲	۱۳۸- باب: نماز خواندن در یک لباس..... ۳۱۹
۱۱۳- باب: قرائت در نماز ظهر و عصر..... ۲۹۳	۱۳۹- باب: آغاز نماز بر پایه قیله..... ۳۲۰
۱۱۴- باب: قرائت در نماز مغرب..... ۲۹۴	۱۴۰- باب: قیله میان مشرب و مغرب..... ۳۲۱
۱۱۵- باب: قرائت در نماز عشاء..... ۲۹۵	۱۴۱- باب: نماز گزاردن در مسجدهای قبله هنگام ابری بودن هوا..... ۳۲۳
۱۱۶- باب: قرائت پشت سر امام..... ۲۹۶	۱۴۳- باب: نماز خواندن در آغل گاو..... ۳۲۳
۱۱۷- باب: ترک قرائت پشت سر امام هنگام خواندن جهری..... ۲۹۷	۱۴۴- باب: استراحتگاه شتران..... ۳۲۵
۱۱۸- باب: دعای هنگام ورود به مسجد..... ۳۰۰	۱۴۵- باب: نماز خواندن بر روی چهارپای در حال حرکت..... ۳۲۶
۱۱۹- باب: خواندن دو رکعت نماز هنگام ورود به مسجد..... ۳۰۲	۱۴۶- باب: نماز خواندن به سوی شتر..... ۳۲۷
۱۲۰- باب: محل نماز بودن همه زمین غیر از گورستان و حمام..... ۳۰۳	۱۴۷- باب: آغاز کردن به تناول شام هنگام چیده شدن سفره و برپایی نماز..... ۳۲۷
۱۲۱- باب: فضیلت تأسیس مسجد..... ۳۰۴	۱۴۷- باب: نماز خواندن هنگام خواب آلودگی..... ۳۲۹
۱۲۲- باب: کراهت ساختن مسجد بر قبر..... ۳۰۵	
۱۲۳- باب: خوابیدن در مسجد..... ۳۰۵	

۱۷۱- باب: کشتن مار و عقرب در نماز ۳۵۶
۱۷۲- باب: سجده سهو پیش سلام دادن ۳۵۷
۱۷۵- باب: شک کردن نمازگزار در تعداد رکعت ها ۳۶۳
۱۷۶- باب: سلام دادن پس از گزاردن دو رکعت از نماز ۳۶۵
ظهر و عصر ۳۶۷
۱۷۷- باب: نماز خواندن با کفش ۳۶۷
۱۷۸- باب: خواندن قنوت در نماز فجر ۳۶۷
۱۷۹- باب: نخواندن قنوت ۳۶۸
۱۸۰- باب: عطسه کردن در نماز ۳۶۹
۱۸۱- باب: منسوخ شدن سخن گفتن در نماز ۳۷۰
۱۸۲- باب: نماز توبه ۳۷۱
۱۸۳- باب: زمان فرمان یافتن کودک به نماز ۳۷۲
۱۸۴- باب: باطل شدن طهارت پس از تشهّد ۳۷۳
۱۸۵- باب: خواندن نماز هنگام باران در اقامت گاه ۳۷۵
۱۸۶- باب: تسبیحات بعد از نماز ۳۷۶
۱۸۷- باب: نماز خواندن بر روی چهارپا در گل ولای ۳۷۷
و بارندگی ۳۷۷
۱۸۸- باب: تحمل مشقت در نماز ۳۷۸
۱۸۹- باب: آغاز شدن محاسبه بندگان در روز قیامت با ۳۷۸
۱۹۰- باب: قیامت خواندن دوازده رکعت سنت در ۳۷۸
شبانه روز ۳۸۰
۹۱- باب: فضیلت دست بستن سنت نماز صبح ۳۸۱
۱۹۲- باب: تقلیل قرائت دو رکعت سنت نماز فجر ۳۸۱
۱۹۳- باب: سخن گفتن پس از دو رکعت سنت نماز ۳۸۲
فجر ۳۸۲
۱۹۴- باب: عدم جواز نماز پس از دمیدن طلوع فجر ۳۸۳
به جز دو رکعت سنت ۳۸۳
۱۹۵- باب: دراز کشیدن پس از دو رکعت سنت نماز ۳۸۴
فجر ۳۸۴
۱۹۶- باب: نپرداختن به هر گونه نمازی جز فرض پس ۳۸۴

۱۴۸- باب: امامت نکردن مهمان بدون اجازه میزبانان ۳۲۹
۱۴۹- باب: کراهت دعا کردن امام تنها برای خویشتن ۳۳۰
۱۵۰- باب: پیش نماز شدن شخص با وجود تنفر ۳۳۱
مردم از وی ۳۳۱
۱۵۱- باب: پیروی کردن مقتدی از امام در خواندن نماز ۳۳۳
به صورت نشسته ۳۳۳
۱۵۲- باب: مربوط به گذشته ۳۳۵
۱۵۳- باب: برخاستن امام پس از دو رکعت و فراموش ۳۳۶
کردن قعدۀ نخست ۳۳۶
۱۵۴- باب: نداشتن نشستن پس از دو رکعت نخست ۳۳۸
۱۵۵- باب: اشاره کردن در نماز ۳۳۹
۱۵۶- باب: تسبیح گفتن مردان و زدن انگشتان به ۳۴۰
پشت دست ۳۴۰
۱۵۷- باب: کراهت خمیازه کشیدن در ۳۴۱
۱۵۸- باب: پاداش نماز نشسته ۳۴۱
پاداش ۳۴۱
نماز ایستاده ۳۴۲
۱۵۹- باب: خواندن نماز نفل به حالت نشسته ۳۴۴
۱۶۰- باب: مختصر کردن پیامبر ﷺ قرائت نماز ۳۴۶
به خاطر گریه کودک ۳۴۶
۱۶۱- باب: پذیرفته نشدن نماز زن بالغ بدون روسری ۳۴۷
۱۶۲- باب: کراهت فرو هشتن لباس در نماز ۳۴۷
۱۶۳- باب: کراهت هموار ساختن سنگریزه در نماز ۳۴۸
۱۶۴- باب: کراهت فوت کردن در نماز ۳۴۹
۱۶۵- باب: ممنوعیت قرار دادن دست بر تهیگاه در ۳۵۰
نماز ۳۵۰
۱۶۶- باب: جمع کردن موهای سر در نماز ۳۵۱
۱۶۷- باب: خشوع در نماز ۳۵۲
۱۶۸- باب: کراهت در هم داخل کردن انگشتان در ۳۵۳
نماز ۳۵۳
۱۶۹- باب: طولانی نمودن قیام در نماز ۳۵۴
۱۷۰- باب: اهمیت رکوع و سجده فراوان ۳۵۴

۴۱۰	۷- باب: سه رکعت وتر.....	۳۸۴	از انجام اقامه.....
۴۱۲	۸- باب: یک رکعت وتر.....	۱۹۷- باب: فوت شدن دو رکعت سنت پیش از صبح و خواندن آن پس از نماز فرض.....	۳۸۵
۴۱۲	۹- باب: قرائت در نماز وتر.....	۱۹۸- باب: خواندن دو رکعت سنت فجر پس از طلوع آفتاب.....	۳۸۷
۴۱۴	۱۰- باب: قنوت در نماز وتر.....	۱۹۹- باب: چهار رکعت سنت پیش از نماز ظهر.....	۳۸۸
۱۱- باب: فوت شدن نماز وتر بر اثر خواب ماندن یا فراموشی.....	۴۱۵	۲۰۰- باب: دو رکعت سنت پس از نماز ظهر.....	۳۸۹
۱۲- باب: مبادرت ورزیدن در خواندن نماز وتر پیش از صبح.....	۴۱۶	۲۰۱- باب: مربوط به موضوع سابق.....	۳۸۹
۱۳- باب: عدم تکرار نماز وتر در یک شب.....	۴۱۷	۲۰۲- باب: چهار رکعت پیش از نماز عصر.....	۳۹۱
۱۴- باب: وتر خواندن بر روی سواری.....	۴۱۹	۲۰۳- باب: دو رکعت سنت پس از مغرب و قرائت در آن‌ها.....	۳۹۲
۱۵- باب: نماز چاشت.....	۴۱۹	۲۰۴- باب: خواندن دو رکعت پس از غروب در منزل.....	۳۹۲
۱۶- باب: نماز خواندن هنگام زوال آفتاب.....	۴۲۲	۲۰۵- باب: فضیلت نوافل و شش رکعت پس از نماز مغرب.....	۳۹۱
۱۷- باب: نماز حاجت.....	۴۲۳	۲۰۶- باب: دو رکعت پس از نماز عشاء.....	۳۹۲
۱۸- باب: نماز استخاره.....	۴۲۴	۲۰۷- باب: دو رکعت گزاردن نماز شب.....	۳۹۸
۱۹- باب: نماز تسبیح.....	۴۲۵	۲۰۸- باب: فضیلت نماز شب.....	۳۹۵
۲۰- باب: چگونگی درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۲۹	۲۰۹- باب: توصیف نماز پیامبر ﷺ در شب.....	۳۹۶
۲۱- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰	۲۱۰- باب: مربوط به موضوع گذشته.....	۳۹۷
۲۲- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰	۲۱۱- باب: مربوط به موضوع گذشته.....	۳۹۷
۲۳- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰	۲۱۲- باب: نزول پروردگار متعال در هر شبی به آسمان دنیا.....	۳۹۹
۲۴- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰	۲۱۳- باب: قرائت شب.....	۴۰۱
۲۵- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰	۲۱۴- باب: فضیلت خواندن نماز نفل در خانه.....	۴۰۳
۲۶- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰	۲۱۵- باب: فضیلت نماز وتر.....	۴۰۵
۲۷- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰	۲۱۶- باب: فضیلت نماز وتر.....	۴۰۵
۲۸- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰	۲۱۷- باب: عدم وجوب وتر.....	۴۰۶
۲۹- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰	۲۱۸- باب: کراهت خوابیدن پیش از نماز وتر.....	۴۰۷
۳۰- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰	۲۱۹- باب: خواندن وتر در پاس اول شب و آخر آن.....	۴۰۸
۳۱- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰	۲۲۰- باب: هفت رکعت وتر.....	۴۰۹
۳۲- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰	۲۲۱- باب: پنج رکعت وتر.....	۴۱۰
۳۳- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۳۴- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۳۵- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۳۶- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۳۷- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۳۸- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۳۹- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۴۰- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۴۱- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۴۲- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۴۳- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۴۴- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۴۵- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۴۶- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۴۷- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۴۸- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۴۹- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۵۰- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۵۱- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۵۲- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۵۳- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۵۴- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۵۵- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۵۶- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۵۷- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۵۸- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۵۹- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۶۰- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۶۱- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۶۲- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۶۳- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۶۴- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۶۵- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۶۶- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۶۷- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۶۸- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۶۹- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۷۰- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۷۱- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۷۲- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۷۳- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۷۴- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۷۵- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۷۶- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۷۷- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۷۸- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۷۹- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۸۰- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۸۱- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۸۲- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۸۳- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۸۴- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۸۵- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۸۶- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۸۷- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۸۸- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۸۹- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۹۰- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۹۱- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۹۲- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۹۳- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۹۴- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۹۵- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۹۶- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۹۷- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۹۸- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۹۹- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		
۱۰۰- باب: فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ.....	۴۳۰		

- ۸- باب: رفتن پیغمبر خدا ﷺ به عیدگاه از یک مسیر و بازگشتن ایشان از مسیری دیگر ۴۷۲
- ۹- باب: خوردن چیزی در روز عید فطر پیش از رفتن به عیدگاه ۴۷۳
- [۶] باب‌های سفر ۴۷۵
- ۱- باب: قصر کردن نماز در دوران سفر ۴۷۵
- ۲- باب: مدت قصر کردن نماز ۴۷۷
- ۴- باب: جمع کردن میان دو نماز ۴۸۲
- ۵- باب: نماز طلب باران ۴۸۴
- ۶- باب: نماز خورشید گرفتگی ۴۸۷
- ۷- باب: چگونگی قرائت در نماز خورشید گرفتگی ۴۹۰
- ۸- باب: نماز خوف ۴۹۱
- ۹- باب: سجده تلاوت ۴۹۴
- ۱۰- باب: رفتن زنان به مساجد ۴۹۵
- ۱۲- باب: سجده در سوره انشقاق و علق ۴۹۷
- ۱۳- باب: سجده در سوره نجم ۴۹۸
- ۱۴- باب: سجده نکردن در سوره نجم ۴۹۹
- ۱۵- باب: سجده کردن در سوره ﴿ص﴾ ۵۰۰
- ۱۶- باب: سجده کردن در سوره حج ۵۰۱
- ۱۷- باب: دعای سجده تلاوت ۵۰۲
- ۱۸- باب: نماز در روز عید و عید قربان و وظیفه شبانه و قضا به جا آوردن آن ۵۰۳
- ۱۹- باب: وعید درباره نماز کردن سر پیش از امام ۵۰۴
- ۲۰- باب: پیش نماز شدن پس از به جا آوردن نماز فرض ۵۰۴
- ۲۱- باب: جواز سجده کردن در گرما و سرما بر روی لباس ۵۰۵
- ۲۲- باب: استحباب نشستن در مسجد پس از نماز صبح تا طلوع آفتاب ۵۰۶
- ۲۳- باب: نگرستن به اطراف در نماز ۵۰۷
- ۲۴- باب: حکم دریافتن شخص، امام را هنگام سجده ۵۰
- ۱۳- باب: خواندن قرآن بر روی منبر ۴۴۸
- ۱۴- باب: روی کردن به سوی امام هنگام ایراد خطبه ۴۴۸
- ۱۵- باب: گزاردن دو رکعت تحیه المسجد در دوران ایراد خطبه ۴۴۹
- ۱۶- باب: کراهت سخن گفتن در دوران خطبه ۴۵۱
- ۱۷- باب: کراهت عبور کردن از روی شانه های مردم در روز جمعه ۴۵۲
- ۱۸- باب: کراهت چمباتمه زدن در دوران ایراد خطبه ۴۵۳
- ۱۹- باب: کراهت بلند کردن دست ها بر فراز منبر ۴۵۴
- ۲۰- باب: اذان روز جمعه ۴۵۴
- ۲۱- باب: صحبت کردن پس از پایین آمدن امام از فراز منبر ۴۵۵
- ۲۲- باب: قرائت سوره بقره در روز جمعه ۴۵۷
- ۲۳- باب: سوره های قرائت شده در نماز پنجشنبه ۴۵۷
- جمعه ۴۵۸
- ۲۴- باب: نمازهای سنت پیش از جمعه پس از آن ۴۵۸
- ۲۵- باب: دریافتن یک رکعت از نماز جمعه ۴۵۹
- ۲۶- باب: قبوله روز جمعه ۴۶۰
- ۲۷- باب: تغییر دادن محل نشستن در صورت غلبه خواب در روز جمعه ۴۶۲
- ۲۸- باب: مسافرت کردن در روز جمعه ۴۶۳
- ۲۹- باب: استفاده کردن از مسواک و عطر در روز جمعه ۴۶۴
- [۵] باب‌های عیدین ۴۶۶
- ۱- باب: پیاده رفتن در روز عید ۴۶۵
- ۲- باب: خواندن نمازهای عید پیش از خطبه ۴۶۵
- ۳- باب: ترک اذان و اقامه در نمازهای عید ۴۶۶
- ۴- باب: قرائت در نمازهای عید ۴۶۷
- ۵- باب: تکبیرات در نمازهای عید ۴۶۹
- ۶- باب: عدم جواز نماز نفل پیش از عیدین و پس از آن ۴۷۰
- ۷- باب: حضور یافتن بانوان در نمازهای عید ۴۷۱

- ۲۵- باب: کراهت ایستادن مردم و انتظار کشیدن برای امام در آغاز نماز ۵۰۹
- ۲۷- باب: ستایش کردن خداوند و درود فرستادن بر پیامبر پیش از دعا ۵۱۰
- ۲۷- باب: خوشبو کردن مساجد ۵۱۱
- ۲۸- باب: دورکعت دورکعت گزاردن نوافل شب و روز ۵۱۲
- ۲۹- باب: چگونگی نوافل پیامبر ﷺ در روز ۵۱۳
- ۳۰- باب: کراهت نماز گزاردن با روپوش های زنان ۵۱۵
- ۳۱- باب: مقدار مشایخ راه رتن و انجام کار در نماز نفل ۵۱۵
- ۳۲- باب: خواندن دو سوره در رکعت ۵۱۶
- ۳۳- باب: فضیلت رفتن شخص به مسجد و پاداش گام های او ۵۱۷
- ۳۴- باب: برتری داشتن خواندن سنت ماه پس از مغرب در خانه ۵۱۷
- ۳۵- باب: غسل کردن هنگام پذیرش اسلام ۵۱۸
- ۳۶- باب: گفتن تسمیه هنگام ورود به دستشویی ۵۱۹
- ۳۷- باب: آثار سجده و طهارت علامت ویژه این امت در روز قیامت ۵۱۹
- ۳۸- باب: مستحب بودن شروع طهارت از سمت راست ۵۲۰
- ۳۹- باب: مقدار آب کافی برای وضو ۵۲۰
- ۴۰- باب: پاشیدن آب بر روی ادرار پسر بچه شیرخوار ۵۲۱
- ۴۱- باب: رخصت خوردن و خوابیدن برای جنب پس از وضو گرفتن ۵۲۲
- ۴۲- باب: فضیلت نماز ۵۲۳
- ۴۳- باب: مربوط به موضوع گذشته ۵۲۴
- [۷] باب های زکات از پیامبر خدا ﷺ ۵۲۶**
- ۲- باب: ادای حق مال با پرداخت کردن زکات ۵۲۷
- ۳- باب: زکات طلا و نقره ۵۳۰
- ۴- باب: زکات شتران و گوسفندان ۵۳۱
- ۵- باب: زکات گاوها ۵۳۳
- ۶- باب: کراهت برداشتن بهترین مال در زکات ۵۳۵
- ۷- باب: زکات کشتزار، میوه جات و غلات ۵۳۶
- ۸- باب: عدم وجوب زکات در اسب و برده ۵۳۷
- ۹- باب: زکات عسل ۵۳۸
- ۱۰- باب: واجب نشدن زکات بر مال به دست آمده پیش از سپری شدن سال ۵۳۹
- ۱۱- باب: عدم وجوب جزیه بر مسلمانان ۵۴۱
- ۱۲- باب: زکات زیور آلات ۵۴۲
- ۱۳- باب: زکات سبزیجات ۵۴۴
- ۱۴- باب: صدقه دادن بخشی از محصولات زراعی آبیاری شده با جوها و غیره ۵۴۵
- ۱۵- باب: زکات در مال نابالغ ۵۴۶
- ۱۶- باب: ضمان نداشتن تلفات وارده بر اثر حیوان و وجوب خمس در رکاز ۵۴۷
- ۱۷- باب: تخمین زدن محصولات ۵۴۸
- ۱۸- باب: وصول کردن زکات توسط کارگزار به شیوه درست ۵۵۰
- ۱۹- باب: رفتار کردن در وصول زکات ۵۵۱
- ۲۰- باب: جاهل و مأمور جمع آوری صدقه ۵۵۲
- ۲۱- باب: دریافت زکات از روستمندان و پرداخت آن به نیازمندان ۵۵۲
- ۲۲- باب: مستحق مصرف مال زکات ۵۵۳
- ۲۳- باب: شخص غیر مستحق جز مصرف مال زکات ۵۵۴
- ۲۴- باب: حلال بودن صدقه برای بدهکاران و امثال ایشان ۵۵۶
- ۲۵- باب: کراهت مصرف زکات برای پیامبر ﷺ ۵۵۷
- ۲۶- باب: صدقه دادن به خویشاوندان ۵۵۸
- ۲۷- باب: سایر تکالیف مالی به جز زکات ۵۶۰

۱۷ - باب: فضیلت سحری خوردن.....	۵۹۳
۱۸ - باب: کراهت روزه گرفتن در دوران سفر.....	۵۹۴
۱۹ - باب: اجازه روزه گرفتن در سفر.....	۵۹۵
۲۰ - باب: رخصت روزه خوردن برای رزمنده.....	۵۹۷
۲۱ - باب: رخصت روزه خوردن برای زن باردار و شیرده.....	۵۹۸
۲۲ - باب: روزه گرفتن از طرف مرده.....	۵۹۹
۲۳ - باب: فدیة روزه.....	۶۰۰
۲۴ - باب: خود به خود استغراغ کردن هنگام روزه.....	۶۰۱
۲۵ - باب: از روی قصد استغراغ کردن.....	۶۰۲
۲۶ - باب: خوردن و نوشیدن روزه دار بر اثر فراموشی.....	۶۰۳
۲۷ - باب: روزه خوردن عمدی.....	۶۰۴
۲۷ - باب: کفاره شکستن روزه در ماه رمضان.....	۶۰۵
۲۹ - باب: مسواک زدن برای روزه دار.....	۶۰۷
۳۰ - باب: استفاده از سرمه برای روزه دار.....	۶۰۷
۳۱ - باب: بوسیدن برای روزه دار.....	۶۰۸
۳۲ - باب: مباشرت برای روزه دار.....	۶۰۹
۳۳ - باب: عدم صحت روزه بدون نیت کردن آن از شب.....	۶۰۹
۳۴ - باب: شکستن روزه نفلی.....	۶۱۰
۳۵ - باب: واجب شدن قضا بر اثر شکستن روزه نفلی.....	۶۱۳
۳۶ - باب: نیت کردن روزه ماه شعبان با ماه رمضان.....	۶۱۴
۳۷ - باب: کراهت گرفتن در نیمه دوم ماه شعبان به خاطر رمضان.....	۶۱۶
۳۸ - باب: شب نیمه شعبان.....	۶۱۷
۳۹ - باب: روزه ماه محرم.....	۶۱۸
۴۰ - باب: روزه گرفتن در روز جمعه.....	۶۱۹
۴۱ - باب: کراهت روزه گرفتن تنها در روز جمعه.....	۶۱۹
۴۲ - باب: روزه گرفتن در روز شنبه.....	۶۲۰
۴۳ - باب: روزه گرفتن در روزهای دوشنبه و پنجشنبه.....	۶۲۱
۴۴ - باب: روزه گرفتن در روزهای چهارشنبه و پنجشنبه.....	۶۲۲

۲۸ - باب: فضیلت صدقه دادن.....	۵۶۰
۲۹ - باب: حق گذا.....	۵۶۴
۳۰ - باب: پرداخت زکات به مؤلفه القلوب.....	۵۶۵
۳۱ - باب: به ارث بردن صدقه خویش.....	۵۶۶
۳۲ - باب: کراهت پس گرفتن صدقه.....	۵۶۸
۳۳ - باب: صدقه دادن از طرف مرده.....	۵۶۸
۳۴ - باب: بخشش کردن زن از خانه شوهرش.....	۵۶۹
۳۵ - باب: صدقه فطر.....	۵۷۰
۳۶ - باب: پرداختن صدقه فطر پیش از نماز عید.....	۵۷۳
۳۷ - باب: ثواب کردن در پرداختن زکات.....	۵۷۴
۳۸ - باب: نهی از دروژگی.....	۵۷۵
[۸] بابهای روز روزه منبر نماز.....	
۱ - باب: فضیلت ماه رمضان.....	۵۷۷
۲ - باب: پیشاپیش روزه رمضان.....	۵۷۸
۳ - باب: کراهت روزه گرفتن در روز.....	۵۸۰
۴ - باب: شمارش ایام ماه شعبان برای رمضان.....	۵۸۱
۵ - باب: روزه گرفتن و پایان دادن به آن بادیکن ماه نو.....	۵۸۱
۶ - باب: احتمال بیست و نه روز شدن ایام ماه قمری.....	۵۸۲
۷ - باب: روزه گرفتن بر پایه گواهی دادن.....	۵۸۳
۸ - باب: ناقص نشدن دو ماه عید.....	۵۸۴
۹ - باب: معتبر بودن رؤیت اهالی هر شهری برای ساکنان آن.....	۵۸۵
۱۰ - باب: چیزهای مستحب برای افطار کردن.....	۵۸۶
۱۱ - باب: عید فطر: روز خوردن شما و عید قربان: روز قربانی کردن شما.....	۵۸۸
۱۲ - باب: فرا رسیدن زمان افطار با روی آوردن شب و پشت کردن روز.....	۵۸۸
۱۳ - باب: شتاب کردن در افطار.....	۵۸۹
۱۴ - باب: تأخیر کردن در سحری خوردن.....	۵۹۱
۱۶ - باب: ممنوعیت شدید غیبت کردن برای روزه دار.....	۵۹۲

- ۴۵- باب: فضیلت روزه عرفه ۶۲۳
- ۴۶- باب: کراهت داشتن روزه روز عرفه در عرفات ۶۲۴
- ۴۷- باب: تشویق کردن بر روزه روز عاشورا ۶۲۵
- ۴۸- باب: رخصت ترک کردن روزه روز عاشورا ... ۶۲۶
- ۴۹- باب: تعیین روز عاشورا ۶۲۷
- ۵۰- باب: روزه گرفتن در دهه نخست ذی حجه .. ۶۲۸
- ۵۱- باب: انجام اعمال نیک در دهه ذی حجه ۶۲۹
- ۵۲- باب: روزه گرفتن شش روز از ماه شوال ۶۳۰
- ۵۳- باب: روزه گرفتن در روز هر ماه ۶۳۱
- ۵۴- باب: فضیلت روزه ۶۳۳
- ۵۵- باب: روزه بودن در طول سال ۶۳۵
- ۵۶- باب: روزه پی در پی ۶۳۶
- ۵۷- باب: کراهت روزه گرفتن در روز عید قربان ۶۳۸
- ۵۸- باب: کراهت روزه گرفتن در ایام تسبیح ۶۴۱
- ۵۹- باب: کراهت حجامت کردن برای روزه در ۶۴۰
- ۶۰- باب: رخصت حجامت کردن در حالت روزه ۶۴۱
- ۶۱- باب: کراهت داشتن روزه وصال ۶۴۳
- ۶۲- باب: جنب بودن فرد در سپیده دم و تصمیم او
برای روزه گرفتن ۶۴۴
- ۶۳- باب: پذیرفتن دعوت از سوی روزه دار ۶۴۵
- ۶۴- باب: کراهت داشتن روزه زن بدون اجازه شوهر ۶۴۶
- ۶۵- باب: به جا آوردن قضای روزه رمضان با تأخیر ۶۴۶
- ۶۶- باب: حصول ثواب برای روزه دار بر اثر خوردن و
نوشیدن افراد در حضورش ۶۴۷
- ۶۷- باب: موظف بودن زن قاعده به قضای روزه نه نماز ... ۶۴۸
- ۶۸- باب: کراهت مبالغه کردن روزه دار در استنشاق .. ۶۴۹
- ۶۹- روزه نگرفتن مهمان بدون اجازه میزبان ۶۴۹
- ۷۰- باب: اعتکاف ۶۵۰
- ۷۱- باب: بیان شب قدر ۶۵۱
- ۷۲- باب: مربوط به موضوع گذشته ۶۵۴
- ۷۳- باب: روزه گرفتن در فصل زمستان ۶۵۵
- ۷۴- باب: تفسیر آیه ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ﴾ ۶۵۵
- ۷۵- باب: خوردن در ماه رمضان و سپس به سفر رفتن ۶۵۶
- ۷۶- باب: تقدیم کردن هدیه به روزه دار ۶۵۷
- ۷۷- باب: وقت عید فطر و عید قربان ۶۵۷
- ۷۸- باب: ترک کردن محل اعتکاف ۶۵۸
- ۷۹- باب: بیرون آمدن معتکف برای رفع حاجت
خویش ۶۵۹
- ۸۰- باب: تراویح در ماه رمضان ۶۶۱
- ۸۱- باب: فضیلت افطاری دادن به روزه دار ۶۶۳
- ۸۲- باب: تشویق به قیام رمضان و فضیلت آن ۶۶۴
- ۹ [باب های حج از پیامبر خدا ﷺ] ۶۶۵
- ۱- باب: احترام گذاشتن به مکه ۶۶۵
- ۲- باب: پاداش حج و عمره ۶۶۶
- ۳- باب: وعید بر ترک حج ۶۶۷
- ۴- باب: وجوب حج با داشتن توشه و مرکب ۶۶۸
- ۵- باب: تعداد حج فرض شده در طول حیات ۶۶۹
- ۶- باب: تعداد حج های پیامبر خدا ﷺ ۶۷۰
- ۷- باب: تعداد عمره های پیامبر خدا ﷺ ۶۷۱
- ۸- باب: زمان و مکان حج ۶۷۲
- ۹- باب: زمان حرام برای حج ۶۷۳
- ۱۰- باب: حج افراد ۶۷۴
- ۱۱- باب: جمع کردن میان حج و عمره ۶۷۵
- ۱۲- باب: حج تمتع ۶۷۵
- ۱۳- باب: لبیک گفتن ۶۷۸
- ۱۴- باب: فضیلت تبلیه گفتن و قربانی کردن ۶۸۰
- ۱۵- باب: بلند کردن صدا در زمان تبلیه گفتن ۶۸۲
- ۱۶- باب: غسل کردن هنگام احرام بستن ۶۸۳
- ۱۷- باب: محل احرام بستن افراد آفاقی ۶۸۳
- ۱۸- باب: پوشاک ممنوع برای محرم ۶۸۴
- ۱۹- باب: استفاده محرم از شلوار و موزه در صورت
فقدان ازار و نعلین ۶۸۵

۴۵- باب: ورود به خانه کعبه	۷۱۰
۴۶- باب: گزاردن نماز داخل خانه کعبه	۷۱۰
۴۷- باب: تخریب [و نوسازی] خانه کعبه	۷۱۱
۴۸- باب: نماز گزاردن در حطیم	۷۱۲
۴۹- باب: فضیلت حجرالاسود و مقام ابراهیم	۷۱۲
۵۰- باب: حرکت به سمت منی و ماندن در آن جا	۷۱۳
۵۱- باب: حق تقدم یافتن بازود رسیدن به منی ...	۷۱۵
۵۲- باب: قصر کردن نماز در منی	۷۱۵
۵۳- باب: توقف در عرفات و دعا کردن در آن محل	۷۱۶
۵۴- باب: همه جای عرفات محل توقف کردن ...	۷۱۸
۵۵- باب: باز گشتن از عرفات	۷۲۱
۵۶- باب: جمع کردن میان نماز مغرب و عشاء در مزدلفه	۷۲۱
۵۷- باب: دریافتن حج با رسیدن به امام در مزدلفه	۷۲۳
۵۸- باب: جلو فرستادن افراد ناتوان شبانه از مزدلفه ..	۷۲۶
۵۹- باب: [رمی روز عید هنگام چاشت]	۷۲۷
۶۰- باب: حرکت کردن از مزدلفه پیش از طلوع آفتاب	۷۲۸
۶۱- باب: سنگ ریزه های پرتاب شده به اندازه دانه	۷۲۸
۶۲- باب: رمی جمار پس از زوال آفتاب	۷۲۹
۶۳- باب: رمی جمار به حالت سواره	۷۳۰
۶۴- باب: رمی جمار	۷۳۱
۶۵- باب: کراهت در رمی مردم هنگام رمی جمار	۷۳۳
۶۶- باب: سهیم شدن در رمی و گاو	۷۳۳
۶۷- باب: علامت گذاری کوهان شتران	۷۳۴
۶۸- باب:	۷۳۶
۶۹- باب: قلاده آویختن هدی برای مقیم	۷۳۶
۷۰- باب: قلاده آویختن گوسفندان	۷۳۷
۷۱- باب: تکلیف هدی از بین رفته در مسیر	۷۳۸
۷۲- باب: سوار شدن بر شتر هدی	۷۳۸
۷۳- باب: از کدام ناحیه سر تراشیدن آن را شروع کردن	۷۳۹

۲۰- باب: به تن داشتن جامه یا عبا و در همان حال احرام بستن	۶۸۶
۲۱- باب: جواز کشتن برخی از جانوران برای محرم	۶۸۷
۲۲- باب: حجامت کردن برای محرم	۶۸۸
۲۳- باب: کراهت داشتن ازدواج محرم	۶۸۸
۲۴- باب: رخصت ازدواج در حال احرام	۶۹۱
۲۵- باب: خوردن گوشت شکار برای محرم	۶۹۲
۲۶- باب: کراهت داشتن گوشت شکار برای محرم ...	۶۹۴
۲۷- باب: شکار دریا برای محرم	۶۹۵
۲۸- باب: کشتن کفتار توسط محرم	۶۹۶
۲۹- باب: غسل کردن برای ورود به مکه	۶۹۷
۳۰- باب: ورود پیامبر ﷺ از قسمت بالای مکه و خروج ایشان از حیه بین آن	۶۹۷
۳۱- باب: وارد شدن آن حضرت ﷺ هفت روز به مکه	۶۹۸
۳۲- باب: کراهت بلند کردن سینه ها و سینه بدین خانه خدا	۶۹۸
۳۳- باب: روش طواف کردن	۶۹۹
۳۴- باب: آغاز کردن هروله از حجرالاسود تا رکن به آن	۷۰۰
۳۵- باب: منحصر شدن استلام به حجرالاسود و رکن یمانی	۷۰۰
۳۶- باب: طواف پیامبر ﷺ در حالت اضطیاع ...	۷۰۱
۳۷- باب: بوسیدن حجرالاسود	۷۰۲
۳۸- باب: آغاز سعی از صفا پیش از مروه	۷۰۳
۳۹- باب: سعی میان صفا و مروه	۷۰۴
۴۰- باب: سواره طواف کردن	۷۰۵
۴۱- باب: فضیلت طواف	۷۰۶
۴۲- باب: خواندن دو رکعت نماز طواف پس از عصر و فجر	۷۰۷
۴۳- باب: سوره های تلاوت شده در دو رکعت طواف	۷۰۸
۴۴- باب: کراهت داشتن طواف به حالت برهنه ...	۷۰۹

- ۷۴- باب: تراشیدن و کوتاه کردن موهای سر ۷۴۰
- ۷۵- باب: کراهت تراشیدن موی سر برای بانوان .. (۷۴)
- ۷۶- باب: تراشیدن موی سر پیش از قربانی یا قربانی
پیش از رمی جمره ۷۴۱
- ۷۷- باب: خوشبویی زدن هنگام خروج از احرام و
پیش از طواف زیارت ۷۴۲
- ۷۸- باب: زمان پایان یافتن تلبیه در حج ۷۴۳
- ۷۹- باب: زمان پایان یافتن تلبیه گفتن در عمره ... ۷۴۴
- ۸۰- باب: انجام دادن تکبیرات در شب ۷۴۵
- ۸۱- باب: توقف کردن در بطح ۷۴۵
- ۸۲- باب ۷۴۶
- ۸۳- باب: حج گزاردن کودک ۷۴۷
- ۸۴- باب: حج گزاردن به نیابت از مرد مسافر و بده
میت ۷۴۸
- ۸۵- باب: مربوط به موضوع گذشته ۷۵۰
- ۸۶- باب: حکم عمره کردن ۷۵۱
- ۸۷- باب: مربوط به موضوع گذشته ۷۵۲
- ۸۸- باب: فضیلت عمره ۷۵۳
- ۸۹- باب: عمره از تعیم ۷۵۳
- ۹۰- باب: عمره از جعرا نه ۷۵۴
- ۹۱- باب: عمره در ماه رجب ۷۵۵
- ۹۲- باب: عمره در ماه ذی قعدة ۷۵۶
- ۹۳- باب: عمره در ماه رمضان ۷۵۶
- ۹۴- باب: شکسته شدن استخوان یا لنگ شدن پس از
احرام بستن برای حج ۷۵۷
- ۹۵- باب: شرط گذاشتن در حج ۷۵۹
- ۹۶- باب: مربوط به موضوع سابق ۷۶۰
- ۹۷- باب: آغاز شدن دوران قاعدگی زن پس از انجام
طواف زیارت ۷۶۰
- ۹۸- باب: انجام دادن مناسک غیر ممنوع برای زن
قاعده ۷۶۱
- ۹۹- باب: آخرین عمل حاجی یا معتمر طواف خانه
کعبه ۷۶۲
- ۱۰۰- باب: انجام دادن یک طواف برای قارن ۷۶۳
- ۱۰۱- باب: ماندن مهاجر در مکه پس از بازگشت از
منی به مدت سه روز ۷۶۴
- ۱۰۲- باب: دعای هنگام بازگشت از حج و عمره ۷۶۴
- ۱۰۳- باب: جان سپردن در حالت احرام ۷۶۵
- ۱۰۴- باب: استفاده کردن محرم از ضماد گیاه صبر
جهت درمان چشم ۷۶۶
- ۱۰۵- باب: حکم تراشیدن محرم معذور سرش را در
دوران احرام ۷۶۷
- ۱۰۶- باب: رخصت رمی کردن برای چوپانان در یک
روز و ترک آن در روز دیگر ۷۶۸
- ۱۰۷- باب: [احرام بستن مبهم] ۷۶۹
- ۱۰۸- باب: [روز حج اکبر] ۷۷۰
- ۱۰۹- باب: [استلام حجر الاسود و رکن یمانی] ... ۷۷۱
- ۱۱۰- باب: [صحبت کردن در طواف] ۷۷۲
- ۱۱۱- باب: [حجر الاسود] ۷۷۲
- ۱۱۲- باب: [استلام حجر الاسود] ۷۷۲
- ۱۱۳- باب: [ارزش آبرو] ۷۷۳
- ۱۱۴- باب ۷۷۴
- [۱۰] باب های کفن و دفن ۷۷۵
- ۱- باب: ثواب بیماری ۷۷۵
- ۲- باب: عیادت از بیمار ۷۷۶
- ۳- باب: منع کردن از آرزوی مرگ ۷۷۹
- ۴- باب: دعا کردن برای بیمار ۷۸۰
- ۵- باب: تشویق بر وصیت کردن ۷۸۱
- ۶- باب: وصیت کردن به یک سوم و یک چهارم .. ۷۸۲
- ۷- باب: تلقین بیمار هنگام مرگ و دعا برای او ۷۸۳

۳۶- باب: تکبیر گفتن بر جنازه.....	۷۸۵	۸- باب: تحمل سختی و فشار هنگام مرگ.....
۳۷- باب: دعای نماز جنازه.....	۷۸۶	۹- باب: [مرگ مؤمن با عرق جبین].....
۳۸- باب: خواندن سوره فاتحه در نماز جنازه.....	۷۸۷	۱۰- باب: [بیم و امید هنگام مرگ].....
۳۹- باب: چگونگی نماز خواندن بر میت و شفاعت برای او.....	۷۸۷	۱۱- باب: کراهت اعلام کردن خبر مرگ.....
۴۰- باب: کراهت برگزاری نماز جنازه هنگام طلوع آفتاب و غروب آن.....	۷۸۹	۱۲- باب: صبر کردن در اوایل مصیبت.....
۴۱- باب: نماز گزاردن بر کودکان.....	۷۹۰	۱۳- باب: بوسیدن میت.....
۴۲- باب: ترک نماز جنازه بر جنین پیش از آواز بر آوردن.....	۷۹۰	۱۴- باب: غسل دادن میت.....
۴۳- باب: نماز گزاردن بر میت در مسجد.....	۷۹۲	۱۵- باب: استفاده کردن از مشک برای میت.....
۴۴- باب: محل ایستادن امام هنگام نماز گزاردن بر جنازه مرد و زن.....	۷۹۳	۱۶- باب: غسل کردن بر اثر شستن میت.....
۴۵- باب: ترک نماز جنازه بر شهید.....	۷۹۴	۱۷- باب: کفن مستحب.....
۴۶- باب: نماز گزاردن بر روی قبر.....	۷۹۵	۱۸- باب:.....
۴۷- باب: نماز گزاردن پیامبر خدا ﷺ بر نجاشی.....	۷۹۵	۱۹- باب: تعداد بارها ایستادن میت.....
۴۸- باب: فضیلت خواندن نماز جنازه.....	۷۹۷	۲۰- باب:.....
۴۹- باب: [حمل جنازه].....	۷۹۷	۲۱- باب: نهی از زدن بر سورت چاک کردن گریبان هنگام مصیبت.....
۵۰- باب: برخاستن برای جنازه.....	۷۹۸	۲۲- باب: کراهت نوحه سرایی.....
۵۱- باب: رخصت بلند نشدن هنگام دیدن جنازه.....	۷۹۹	۲۳- باب: کراهت گریه کردن بر میت.....
۵۲- باب: ترجیح لحد برای ما و شق برای دیگران در گنجایی.....	۸۰۰	۲۴- باب: رخصت گریستن بر میت.....
۵۳- باب: دعای ختم گذاشتن میت درون قبر.....	۸۰۲	۲۵- باب: حرکت کردن در جلوی جنازه.....
۵۴- باب: پهن کردن پارچه برای میت در قبر.....	۸۰۵	۲۶- باب: حرکت کردن پشت سر جنازه.....
۵۵- باب: هموار کردن قبرها.....	۸۰۶	۲۷- باب: کراهت سواره حرکت کردن پشت سر جنازه.....
۵۶- باب: کراهت لگدمال کردن قبرها و نشستن بر روی آنها.....	۸۰۷	۲۸- باب: رخصت در موضوع مورد بحث.....
۵۷- باب: کراهت گنج کاری قبرها و نوشتن بر روی آنها.....	۸۰۸	۲۹- باب: شتاب کردن در خاک سپاری جنازه.....
۵۸- باب: دعای ورود شخص به قبرستان.....	۸۰۸	۳۰- باب: کشته شدگان احد و یاد حمزه.....
۵۹- باب: رخصت زیارت قبور.....	۸۰۹	۳۱- باب: [سنت بودن شرکت در نماز جنازه].....
	۸۱۰	۳۲- باب: [خاک سپاری پیامبر ﷺ در محل وفاتش].....
	۸۱۱	۳۳- باب: [یادآوری خوبی های مردگان و خودداری از ذکر بدی های آنان].....
	۸۱۱	۳۴- باب: نشستن پیش از نهادن جنازه.....
	۸۱۲	۳۵- باب: فضیلت تحمل مصیبت با صبر و طلب ثواب.....

- ۶۰- باب: کراهت زیارت قبور برای بانوان ۸۳۷
- ۶۱- باب: زیارت قبور برای بانوان ۸۳۸
- ۶۲- باب: خاکسپاری در شب ۸۳۹
- ۶۳- باب: ستایش از مرده ۸۴۰
- ۶۴- باب: پاداش شکیبایی ورزیدن در قبال درگذشت
فرزند ۸۴۱
- ۶۵- باب: انواع شهیدان ۸۴۴
- ۶۶- باب: کراهت فرار کردن از بیماری طاعون ۸۴۵
- ۶۷- باب: اشتیاق متبیل از سوی بنده و خداوند به
دیدار یکدیگر ۸۴۶
- ۶۸- باب: عدم نماز جنازه بر فحشاء و کفر ۸۴۷
- ۶۹- باب: نماز گزاردن بر بدکار ۸۴۸
- ۷۰- باب: عذاب قبر ۸۴۹
- ۷۱- باب: پاداش تسلیت گفتن به مصیبت دیده ۸۵۰
- ۷۲- باب: وفات کردن در روز جمعه ۸۵۲
- ۷۳- باب: شتافتن در خاکسپاری میت ۸۵۳
- ۷۴- باب: مربوط به فضیلت تسلیت گفتن ۸۵۷
- ۷۵- باب: بلند کردن دست‌ها در نماز جنازه ۸۵۷
- ۷۶- باب: آویزان بودن روح مؤمن به وام وی تا لحظه
پرداخت آن ۸۵۸

پیش گفتار مترجم

سپاس بی حد و غایت و ستایش بی حد و نهایت آفریدگاری را که یگانگی صفت اوست و جلال و کبریا و عظمت و علا و مجد سزاوار او. الهی! تو را سپاس می گویم و سر بندگی بر آستانت می سایم، تویی که شمع هدایت و انوار الطاف بیکرانت همگان را فرا گرفته و از ماهی تا ماه، و از ثری تا ثریا بر همگان تافته است و از دل ذرها و اندرون کهکشان ها ندا در آید که ملک و ملکوت او را باید و نشستن بر سریر لمن الملک، او را شاید.

فضل خدا در تو د شمار کرد
یا کیست آن که شکر یکی از هزار کرد
بحر آفرید و بر درخشان و آدمی
خورشید و ماه و انجم و لیل و نهار کرد
بخشندگی و سابقه لطافت و احسان
ما را به حسن عاقبت امیدوار کرد
و درود بی پایان و تحیت فراوان از جهان آفرین
فراوان ستایش و آفرین بر سید رسل و مقتدای زمره
حقیقت، عنصر کمال محمد مصطفی ﷺ که خداوند او را به عنوان رحمتی برای جهانیان، پرتوی برای
راه یافتگان و نوری برای پروا پیشگان بر انگیخت، پیامی د با سنت پاک خویش سینه ها را می گشاید،
دل های تشنه را سیراب می کند و اندیشه و روان انسان ها را کمال می بخشد.

ای تو ما بیچارگان را ساز و برگ
وارن این قلم را از ترس مرگ
سوختی لات و منات کهنه را
تازه کردی که منات کهنه را
ذکر تو سرمایه ذوق و سرور
قوم را دارد به تمام اندر غیور

و زیباترین سلام ها نثار اهل بیت گران قدر و اصحاب باوفایش باد، رادمردانی که به جد اسب طلب در
میدان طرب انگیز اسلام راندند و طومار گردن کشان ستمگر را در هم پیچیدند و دمار از روزگارشان بر
آوردند و در این راه تلخی ها را جانانه سر کشیدند و دم بر نیازورند، بزرگ مردانی که علم دین و شریعت را
در مکتب حیات بخش رسول خدا ﷺ آموختند و به نسل های پس از خود انتقال دادند.

گفت هر یارم نجم روشن است
بهترین قرن ها قرن من است
بهترین خلق یاران منند
اقرباء و دوستداران منند

آری، دین اسلام یگانه منشور سعادت برای بشریت است و برنامه جامع و کامل الهی در قالب قرآن و سنت عرضه شده است و سنت دومین منبع تشريع و قانونگذاری اسلامی است که بدون آن تفسیر صحیح قرآن کریم ممکن نیست، زیرا خداوند متعال یکی از وظایف مهم رسول خدا ﷺ را تبیین و تشریح احکام الهی قرار داده است. ﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ﴾ [نحل: ۴۴] «و بر تو قرآن را نازل کردیم، تا برای مردم آنچه را که بر آنان فرو فرستاده شده است، روشن سازی.»

در حقیقت سنت، همان تفسیر عملی قرآن بود که آن حضرت ﷺ به مدت بیست و سه سال زندگی خویش با قول، عمل و تقریرش به تبیین آن پرداخت. تا زمانی که رسول خدا ﷺ در این جهان حیات داشت، اصحاب شاهان عینی و مخاطبان مستقیم ایشان بودند و از گنجینه گرانهای دانش و معارف نبوی کاملاً حراست می کردند و پس از رحلت او این میراث جاودانه را پاس داشتند و آن را با امانتداری تمام به نسل های پس از خود سپردند. سپس خداوند به افراد بسیاری از امت در قرن های بعدی، توفیق و افتخار تدوین احادیث و سنن، تعلیم و علم، مظهر ترویج آن را عنایت کرد و مؤلفان «صحاح سته» را می توان از زمره شاخص ترین این افراد بر شمرد. این بیست و سه راه سعادت بخش عمده ای از میراث جاودانه نبوی را حراست نمودند و در فراگیری، گردآوری، حفظ و انتقال آن به امت اسلامی تلاش فراوان کردند.

ذات باری تعالی را شاکرم که به این بنده عاجز به این فرصت و توفیق ارزانی داشت تا بتواند ترجمه «سنن ترمذی» را که یکی از منابع مهم و معتبر حدیث است به پژوهندگان سنت نبوی تقدیم کند. کارهای انجام شده بر روی متن و ترجمه این اثر را می توان در موارد ذیل خلاصه کرد:

۱- از آن رو که نسخه هندی در بیشتر مدارس علوم دینی شبه قاره هند، پاکستان، ایران و افغانستان تدریس می شود و شروح معتبر این کتاب همچون تحفة الأحوذی، الکوکب النوری، تحفة الألمعی و..... طبق آن نگاشته شده اند، مترجم از همان نسخه برای متن استفاده کرده است، البته رموز کار، فته مانند: «ثنا»، «نا»، «أنا» و... در این نسخه به طور کامل درج گردیده و واژه «قَالَ» بر اساس نسخه ی دیگر بدان افزوده شده است تا دانش پژوهان هنگام عبارت خوانی آسوده خاطر باشند.

۲- نسخه هندی را بدون هرگونه تغییری نقل کرده ام اما در مواردی که اشتباه و تصحیف رخ داده است به گونه ای که شارحان بدان تصریح و نسخه های دیگر آن را تأیید کرده اند، اصل آن را در پاورقی درج نموده و متن را با استفاده از نسخه بشار عواد معروف و نسخه مؤسسة الرسالة ناشرون و تعلیقات احمد محمد شاکر که تا حدیث شماره: ۶۱۶ به چاپ رسیده است، تصحیح کرده ام.

۳- با دقت به تطبیق نسخه هندی با سه نسخه مزبور پرداخته و روایت‌های اضافی و تفاوت‌های اساسی را در پاورقی آورده‌ام.

۴- برای تخریج احادیث از نسخه مؤسسة الرسالة بهره برده‌ام ولی در آن نسخه با استفاده از تحقیقات شیخ شعیب الرنؤوط و دیگران بر مسند امام احمد بن حنبل نسبت به صحت و ضعف روایات حکم شده است، بنده فقط به ذکر منابع آن بسنده کرده‌ام، زیرا معمولاً خود امام ترمذی رحمته الله به امر تصحیح، تحسین و تضعیف روایاتش پرداخته است.

۵- قواعد نوشتاری تا حد امکان رعایت شده است و برای سهولت در تلفظ واژه‌ها به امر اعراب‌گذاری اهتمام ویژه شده تا فهم عبارت‌ها آسان گردد.

۶- این نسخه همچون نسخه مؤسسة الرسالة از دو نوع شماره استفاده کرده‌ام، شماره‌های نسخه مشهور احمد محمد شاکر که امروزه در محافل علمی بیشتر بدان ارجاع می‌دهند درون پرانتز () قرار دارند و شماره‌های مسند روایات با رنگ قرمز درون کروشه [] قرار دارند و ارجاعات درون متن کتاب طبق همین شماره صورت پذیرفته است، البته گاهی چون ترتیب روایات نسخه هندی با این نسخه‌ها متفاوت است به ناچار قالب‌های شماره‌ها با تغییرات جزئی ابقا شده است؛ تعداد احادیث طبق شماره‌های مسلسل بالغ بر ۴۱۰۰ روایت و لبق شماره‌گذاری نسخه احمد محمد شاکر بالغ بر ۳۹۵۶ روایت است و سبب این تفاوت عدم وجود شماره برخی از روایات یا تکرار یک شماره در چندین روایت در نسخه مذکور می‌باشد و همین امر باعث شد تا از دو نوع شماره استفاده کنیم.

۷- به تبعیت از نسخه هندی دو اثر دیگر مؤلف «الدر المنثور» و «الشمائل المحمدية» را در پایان سنن ترمذی افزوده‌ام؛ تعداد احادیث «الشمائل المحمدية» در پایه نسخه مؤسسة الرسالة بالغ بر ۴۱۵ روایت است که از میان آن‌ها ۲۱۱ روایت در خود سنن ترمذی و ۲۰۴ در دیگر کتب است.

۸- احادیث مرفوع قولی به صورت "Bold" و درون گیومه « » قرار گرفته‌اند و نام آن صحابی که به نقل حدیث پرداخته نیز به همین شیوه درج شده است.

۹- برای سهولت استفاده محققان فهرست آیات با ذکر نام سوره و شماره آیه و روایات قولی و فعلی به ترتیب حروف الفبا با نام راوی و شماره احادیث در پایان اضافه شده است.

۱۰- در پاورقی به تفاوت نسخه‌ها با رموزی از قبیل «ق» نسخه طبع بولاق، «ع» نسخه عابد سندی، «هـ» نسخه هندی، «ک» نسخه شرح مبارکفوری، «ب» نسخه بشار عواد، «م» نسخه مؤسسة الرسالة ناشرین و «س» نسخه پاکستانی طبع سعید کمپنی اشاره شده است.

۱۱ - در پاره‌ای از موارد با استفاده از شروح حدیث، تعلیقات کوتاهی که به فهم حدیث کمک می‌کند با کر منبع آن آورده‌ام.

۱۲ - شماره آیات به کار رفته در کتاب و نام سوره آن را در پاورقی درج کرده‌ام.

۱۳ - در مواردی که امام ترمذی می‌گوید: «وَفِي الْحَدِيثِ قِصَّةٌ» عموماً سعی کرده‌ام منبع آن مطلب را در پاورقی یادآوری نمایم.

۱۴ - در ترجمه تلاش کرده‌ام از اثر معیار و روان استفاده کنم و از آن‌جا که هدف ارائه یک ترجمه طبیبی با حفظ امانت بوده نه ترجمه مضمونی و آزاد، عنصر تشریح در ترجمه احادیث فقط در حد ضرورت به کار رفته، این افزوده‌ها درون کروشه [] نهاده شده است.

۱۵ - بنده در فهم معانی احادیث نهایت تلاش خویش را به کار برده‌ام و از شروح فراوانی به ویژه «تحفة الأخوذی» علامه محمّد عبدالرحمن مبارکفوری و «تحفة الألعی» مولانا سید احمد پالن پوری بهره جسته‌ام و در اثنا ترجمه به خصوص بخش «السمائل المحمدية» به ترجمه‌های پیشکسوتان نظر داشته‌ام و از آن‌ها استفاده فراوان کرده‌ام.

۱۶ - شاید بر حسب ذوق و سلیقه عمومی مناسب این بود که سلسله اسناد حذف می‌شد و فقط به ذکر نام راوی نخست بسنده می‌شد، چنان‌که امروزه در ترجمه فارسی این گونه آثار مشاهده می‌گردد ولی چون گاهی امام ترمذی به نقد و بررسی راویان سند و ذکر اسامی، حتی آنان می‌پردازد و اگر از این گونه راویان قبلاً درسند روایت ذکری به میان نمی‌آمد باعث نوعی ابهام می‌شد، بنابراین سلسله اسناد را حذف نکرده‌ام اما از سوی دیگر واژه‌هایی همچون «حَدَّثَنَا» و «أَخْبَرَنَا» در خلال سند، که باعث تکرار می‌گردد و در صورتی که همه آن‌ها را ترجمه می‌کردم باعث تکرار فراوان عبارت‌های مشابه می‌شد، از ترجمه تک تک این واژه‌ها صرف نظر نموده و برای ایجاد ارتباط میان راویان سند فقط از واژه «و» استفاده کرده‌ام؛ بدیهی است که در علم حدیث مفهوم و معنای واژه‌های: حَدَّثَنَا، أَنْبَأَنَا، أَخْبَرَنَا، حَدَّثَنِي، أَخْبَرَنِي و رَعَى بَاهِم تفاوت دارد و رعایت معنای فنی آن در ترجمه به تکرار و طولانی شدن عبارت سند می‌انجامد، بنابراین چاره‌ای جز اتخاذ این شیوه ندیدم ولی باز هم تکرار نام‌های راویان تا حدودی از شیوایی و روانی کلام می‌کاهد که امیدوارم خوانندگان گرامی به این موضوع به دیده اغماض بنگرند.

۱۷ - این اثر فقط یک ترجمه است که در آن به بیان معانی الفاظ و عبارات حدیث پرداخته شده است و نباید از آن انتظاری فراتر از این داشت زیرا مترجم هرگز نمی‌تواند همه مباحث مربوط به احادیث را در ترجمه‌اش بگنجاند و خوانندگان عزیز نباید همه این مفاهیم را مانند فتوا تلقی کنند زیرا در احادیث علاوه بر وجوه مختلف خطاب مانند: ناسخ و منسوخ، عام و خاص، مطلق و مقید و ... صحیح و ضعیف نیز وجود دارد که تبیین آن در شروح حدیث آمده است و دریای بیکران احادیث نبوی مملو از مروارید و

گوهرهای گرانبهائی است که تنها غواصان ماهر بدان دسترسی می یابند و کسانی که قادر به شنا در عمق در این دریای بیکران نیستند و فقط در سطح آن به شنا می پردازند گرچه از این دریا بی بهره نخواهند شد ولی دستیابی شان بدان گنج ها دشوار است، پس برای حصول این مرواریدهای ناب و به عبارت دیگر فقه احادیث باید به متخصصان این علم از قبیل محدثان و فقیهان خبره رجوع کرد.

در پایان از تلاش های همه سروران به ویژه برادرم مولوی عبدالرنوف رخشانی و مولوی محمد نارونی که در فرجام یافتن این اثر نقش مؤثری داشتند و برای ارتقای فنی کتاب از هیچ کوششی دریغ نورزیدند، صمیمانه قدردانی می کنم. حق تعالی از بارگاه خود پاداش نیکو به ایشان عنایت فرماید.

از خداوند متعال عاجزانه خواستارم که این تلاش اندک مرا به بارگاه خویش پذیرد و آن را در روز قیامت مایه شادمانی رسول الله ﷺ در حق این حقیر بگرداند و ترجمه این اثر را مانند خود کتاب «جامع ترمذی» برای همتایان به ویژه دانش پژوهان، طلاب و دانشجویان مفید قرار دهد.

فرمان ما اعنتیم، اصلاحش تو کن مصلحی تو، ای تو سلطان سخن

و تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

محمدرضا رخشانی

ارالعام زاهدان

۷/ جمادی الاولی/ ۱۴۳۷ هـ: ق

۱۷/ بهمن ۱۳۹۱ - ش